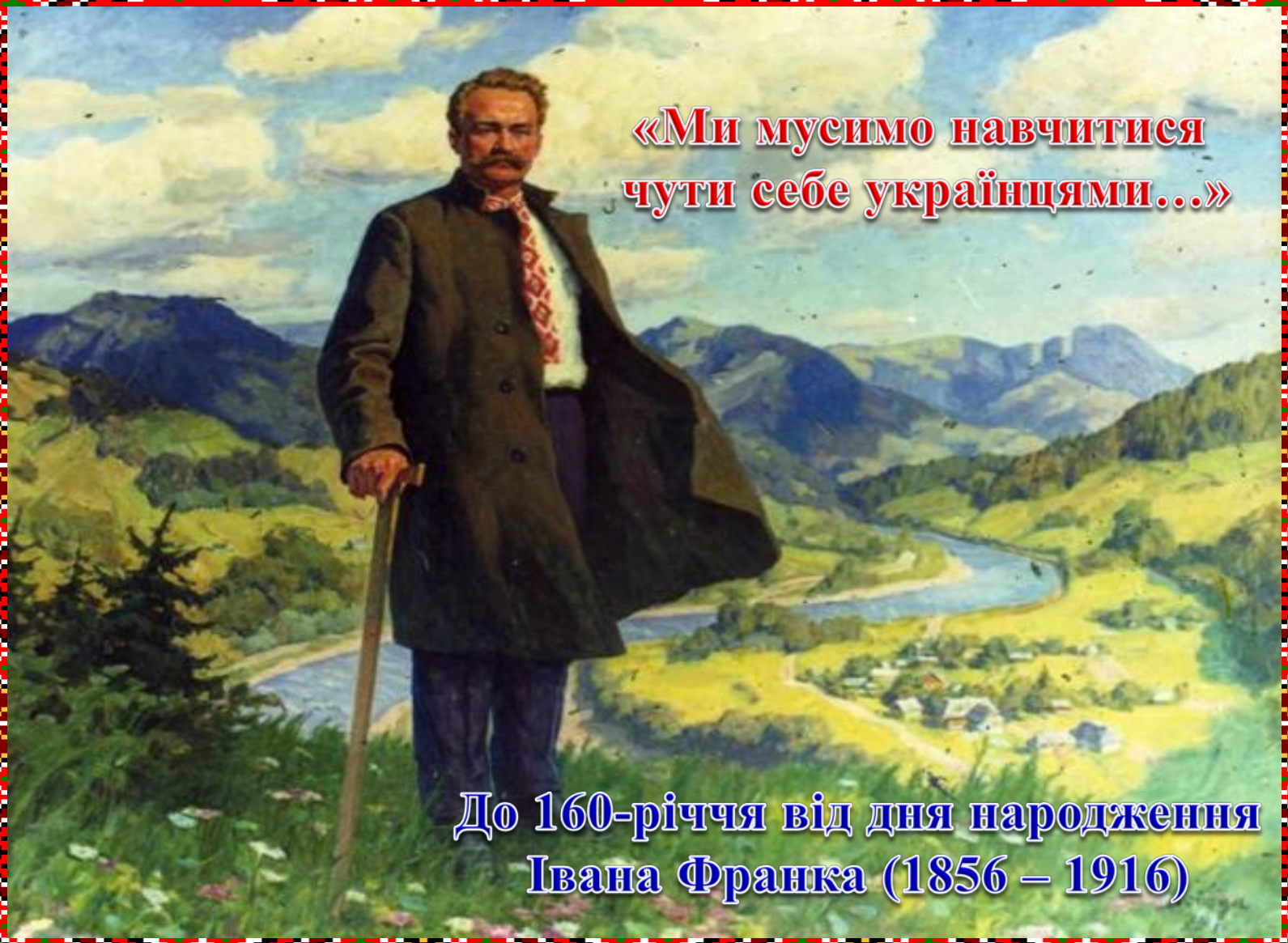
«Ми мусимо навчитися
чути себе українцями…»
До 160-річчя від дня народження
Івана Франка (1856 – 1916)

«Іван Франко — це розум і серце нашого народу. Це боротьба, мука і передчуття щастя України. України і людськості. …Франко живе в народній пам’яті як великий Каменяр…» (М. Рильський).

«…Після Шевченка не було в нас такої постаті. Отже не буде в нас перебільшення сказати, що Шевченко і Франко — це насправді ті два могутніх крила, які винесли українське слово, українську культуру на простори світові. Франко стоїть серед тих великих порадників, мислителів-гуманістів, до яких людство завжди буде звертатись…» (О. Гончар).

«Як не міг Леонардо да Вінчі бути тільки живописцем або тільки скульптором, так не народжений був Іван Франко на те, щоб усю силу свого розуму, темпераменту й талану спрямувати якимось одним річищем... Франко був народжений поетом, але він же був народжений і прозаїком, і ученим дослідником, і громадським діячем. Його творча діяльність нагадує складний і прекрасний поліфонічний твір: багато мелодій, багато контрастів, гострі поєднання звуків— але, зрештою, все зливається в світлу гармонію».(М.Рильський)

«…Франко — наш найкращий провідник, наш учитель, ясне сонце на українському небі…» (В. Стефаник).

« Як син селянина, вигодуваний твердим мужицьким хлібом, я почуваю себе до обов'язку віддати працю свого життя тому простому народові». (І. Франко)

kot-i-ko.livemaster.ru

Іван Якович Франко народився 27 серпня 1856 року в с. Нагуєвичах неподалік від Дрогобича в сім'ї Якова Франка, землероба й коваля та Марії Франко з роду збіднілого польського шляхтича Миколи Кульчицького. Батькова кузня була першим яскравим враженням малого Івана. «На дні моїх спогадів,- писав він 1902 року, - десь там у найглибшій глибині горить вогонь… Се вогонь кузні мого батька».

Батьки не могли натішитись сином. Хлопчик зростав розумною, допитливою дитиною. Мама, працюючи, співала народних пісень. І багато з них малий Іван запам'ятав. Вони стали супутниками і утіхою всього його життя. Батько працював у кузні, що стояла на околиці села. Він був великим майстром своєї справи, людиною розумною, всіма поважаною. У батьковій кузні слухав Іван розповіді селян про важку працю, злидні та неврожай, бачив нужденних заробітчан. У дитячу душу глибоко западало побачене й почуте. Тут ще малим хлопцем зрозумів він, як важко живеться людині, що є бідні і багаті, вперше усвідомив, що за краще життя треба боротися.

Шести років хлопчик пішов до початкової школи в с. Ясиниця-Сільна, а 1864 р. батьки віддали його до Головної міської школи отців-василіанів у Дрогобичі, одразу до другого класу. Незважаючи на те, що викладання було німецькою мовою, на іспитах І. Франко завжди був першим. 1867 року І. Франко став учнем Дрогобицької гімназії, де того ж року викладання німецькою мовою було замінено польською (вивчалась і українська, але як необов'язкова). Про його освіту дбали мачуха та вітчим, оскільки 1872 року померла його мати, а батько ще раніше. Вчився успішно. Часто виконував домашні завдання кількома мовами (польською, латинською, німецькою, українською) як у прозовій, так і у віршованій формі. Влітку 1875 року успішно склав іспити на гімназіальний курс і отримав похвальний атестат зрілості. А 14 жовтня 1875 року його зарахували на філософський факультет Львівського університету, який тепер носить його ім'я.

Іван Якович Франко народився 27 серпня 1856 року в с. Нагуєвичах неподалік від Дрогобича в сім'ї Якова Франка, землероба й коваля та Марії Франко з роду збіднілого польського шляхтича Миколи Кульчицького. Батькова кузня була першим яскравим враженням малого Івана. «На дні моїх спогадів,- писав він 1902 року, - десь там у найглибшій глибині горить вогонь… Се вогонь кузні мого батька».

Батьки не могли натішитись сином. Хлопчик зростав розумною, допитливою дитиною. Мама, працюючи, співала народних пісень, багато з яких малий Іван запам'ятав. Вони стали супутниками і утіхою всього його життя. Батько працював у кузні, що стояла на околиці села. Він був великим майстром своєї справи, людиною розумною, всіма поважаною. У батьковій кузні слухав Іван розповіді селян про важку працю, злидні та неврожай, бачив нужденних заробітчан. У дитячу душу глибоко западало побачене й почуте. Тут ще малим хлопцем зрозумів він, як важко живеться людині, що є бідні і багаті, вперше усвідомив, що за краще життя треба боротися.

Іван Франко, учень третього класу Дрогобицької гімназії (із групового фото 1870 р.)

Шести років хлопчик пішов до початкової школи в с. Ясиниця-Сільна, а 1864 р. батьки віддали його до Головної міської школи отців-василіанів у Дрогобичі, одразу до другого класу. 1867 року І. Франко став учнем Дрогобицької гімназії, де того ж року викладання німецькою мовою було замінено польською (вивчалась і українська, але як необов'язкова). Вчився успішно. Часто виконував домашні завдання кількома мовами (польською, латинською, німецькою, українською) як у прозовій, так і у віршованій формі. Влітку 1875 року успішно склав іспити на гімназіальний курс і отримав похвальний атестат зрілості. А 14 жовтня 1875 року його зарахували на філософський факультет Львівського університету, який тепер носить його ім'я.

Іван Франко (з книгою) серед товаришів після закінчення гімназії. Дрогобич, липень 1875 р.

З 1877 року Іван Франко починає друкувати оповідання з життя бориславських нафтовиків. З червня 1877 до березня 1878 року письменник перебуває у в’язниці за звинуваченням в участі у таємній спілці, у соціалістичній пропаганді. Після звільнення з тюрми настали для Івана Франка тяжкі часи. Його вигнали з університету, не було ніяких засобів до існування. Та він продовжує літературну роботу – пише вірші, оповідання, багато перекладає. У той час пише знаменитий вірш «Каменярі». За цей твір Франка в народі з любов’ю називають «наш Каменяр». Друкує повісті «Борислав сміється», «Захар Беркут».

Я бачив дивний сон. Немов передо мною
Безмірна, та пуста, і дика площина,
І я,прикований ланцем залізним, стою
Під височенною гранітною скалою,
А далі тисячі таких самих, як я.
У кождого чоло життя і жаль порили,
І в оці кождого горить любові жар,
І руки в кождого ланці, мов гадь, обвили,
І плечі кождого додолу ся схилили,
Бо давить всіх один страшний якийсь тягар.
У кождого в руках тяжкий залізний молот,
І голос сильний нам згори, як грім, гримить:
«Лупайте сю скалу! Нехай ні жар, ні холод
Не спинить вас! Зносіть і труд, і спрагу, й голод,
Бо вам призначено скалу сесю розбить».

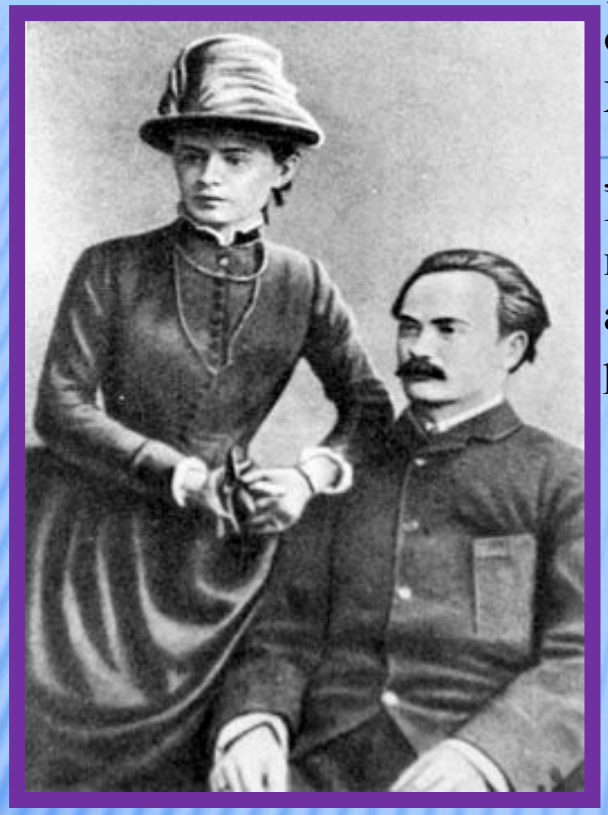

1886 року після під час короткої подорожі до Києва І. Франко одружився з курсисткою Ольгою Хорунжинською.

Їй він присвятив поетичну збірку «З вершин та низин». Ольга фінансувала друге видання цієї збірки, а також вихід у світ журналу «Житє і слово», редактором якого був І. Франко.

Родина Франків жила дуже скромно. Франко вчив членів своєї родини непохитно і спокійно переносити нестатки, незважаючи на життєві труднощі, не втрачати оптимізму.

Великою пошаною та щирою симпатією у Івана Франка користувався Борис Грінченко - український письменник, літературознавець, фольклорист, лексикограф, історик, публіцист й громадський діяч, автор широку відомого «Словника української мови.»

В особі Б. Грінченка українська культура й література мали «робітника без одпочинку», величезну енергію та широкий обсяг літературних і суспільних інтересів якого завжди дивували Івана Франка.

Іван Франко і Борис Грінченко. Київ, до 1910 року.

Івана Франка з багатьма українськими письменниками зв'язувала міцна дружба та взаєморозуміння в поглядах на українську історію, літературу, майбутнє України.

Українські письменники (зліва направо) - М. Коцюбинський, І. Франко та український фольклорист і етнограф В. Гнатюк. Початок XX століття.

У1905 р. він створює свою знамениту поему «Мойсей», де провіщає близьке національне визволення і велике майбутнє українського народу. Іван Франко прагнув бачити Україну вільною, незалежною державою, а її народ – господарем власної долі. Ця велика мета осявала все його життя.

***

Та прийде час, і ти огнистим видом
Засяєш у народів вольних колі,
Труснеш Кавказ, впережешся Бескидом,
Покотиш Чорним морем гомін волі
І глянеш, як хазяїн домовитий,
По своїй хаті і по своїм полі.
Прийми ж сей спів, хоч тугою повитий,
Та повний віри; хоч гіркий, та вільний,
Твоїй будущині задаток, слізьми злитий,
Твойому генію мій скромний дар весільний.

В останні роки життя Іван Франко, як і раніше, не залишає письменницької й літературознавчої праці.
Нестатки, ув’язнення, непомірна й важка праця підірвали здоров’я письменника. 1908 року він тяжко захворів, не маючи змоги писати свої праці власноручно, він диктував їх то синові, то іншим людям, здебільшого студентам, що охоче допомагали хворому письменнику. Щоденна праця була девізом його життя аж до самої смерті.
28 травня 1916 року після тяжкої хвороби Іван Франко помер на руках студентів у своєму будинку у Львові.

Іван Франко з паралізованими руками диктує секретареві свої твори

Чого являєшся мені У сні?

Чого являєшся мені
У сні?
Чого звертаєш ти до мене
Чудові очі ті ясні,
Сумні,
Немов криниці дно студене?
Чому уста твої німі?
Який докір, яке страждання,
Яке несповнене бажання
На них, мов зарево червоне,
Займається і знову тоне
У тьмі?
Чого являєшся мені
У сні?
В житті ти мною згордувала,
Моє ти серце надірвала,
Із нього визвала одні
Оті ридання голосні —Пісні…

Земле моя

Земле, моя всеплодющая мати,
Сили, що в твоїй живе глибині,
Краплю, щоб в бою сильніше стояти,
Дай і мені!
Дай теплоти, що розширює груди,
Чистить чуття і відновлює кров,
Що до людей безграничную будить
Чисту любов!
Дай і огню, щоб ним слово налити,
Душі стрясать громовую дай власть,
Правді служити, неправду палити
Вічну дай страгть!
Силу рукам дай, щоб пута ламати,
Ясність думкам — в серце кривди влучать,
Дай працювать, працювать, працювати,
В праці сконать!

ІВАН ФРАНКО ДУЖЕ ЛЮБИВ ДІТЕЙ. У НЬОГО САМОГО БУЛО ТРОЄ СИНІВ І ОДНА ДОНЬКА. ВІН ГОВОРИВ: «ЖИТТЯ МЕНІ МАЛО ПОСМІХАЛОСЬ, А ДІТИ БУЛИ ТИМ ВЕСНЯНИМ СОНЯЧНИМ ПРОМІННЯМ, ЯКЕ ЗІГРІВАЛО МОЄ СЕРЦЕ».

Письменник знав безліч народних казок, байок, пісень про тварин і залюбки розповідав їх своїм дітям. Пізніше всі казки про тварин він об'єднав під одним заголовком "Коли ще звірі говорили". У збірку "Коли ще звірі говорили" входить і казка "Фарбований Лис". Вона настільки цікава, що її видали окремою книжечкою.

З теплим сердечним почуттям, з батьківською любов'ю писав Іван Франко про дітей. Він писав цілий ряд оповідань, героями яких є сільські діти. Ці оповідання постали на основі його власних спогадів про дитинство, років навчання в сільській і міських школах і мають здебільшого автобіографічний характер ("Малий Мирон", "Грицева шкільна наука", "Олівець", "Під оборогом", "Мій злочин", "У кузні" та ін.).

«... мета мого життя й деяких моїх товаришів полягає в тому, щоб підтримувати життєві духовні зв'язки української інтелігенції з високорозвинутими націями Європи, а, з іншого боку, ближче познайомити ці нації з духовним життям українського народу...»

«Дітей, їх особисту гідність і їх потреби треба так само шанувати, як і старших, і, тільки поводячись з ними лагідно, щиро, розумно, як з рівними, входячи в їх спосіб думання, можна їх виховувати на чесних, щирих, правдолюбних і справді свобідних людей».

«Людина від віків прямує до одної мети, до щастя. Щастя це здобуде аж тоді, коли наука і праця зіллються для неї в одне; коли всяка її наука стане працею, корисною для суспільства, а вся праця буде виявом її розвиненої думки, розуму й науки».

Іван Франко

За бібліографічними даними, видано понад 5500 назв творів І.Франка. З них близько 1020 художніх, біля 630 перекладів майже з усіх мов світу, 1200 наукових праць, 1650 публіцистичних статей, більше 1000 листів до вчених та товаришів

Франко любив свій народ, вболівав за долю України, вірив у світле майбутнє українського народу, який боровся за самостійну державність. Все життя письменника - боротьба за єдність держави, за свій народ

Інтернет джерела

http://xn--b1acd1anqi1iqc.kiev.ua/ru/kultura/vidomij_i_nevidomij_franko.html

http://zodub.uz.ua/vydav/franko.html

http://svitppt.com.ua/istoriya-ukraini/ivan-franko1.html

http://www.i-franko.name/uk/Gallery/IFranko.html

http://svitppt.com.ua/ukrainska-literatura/ivan-franko-zhitteviy-i-tvorchiy-shlyah.html